

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

ישראל ברדוגו
ע"י ב"כ עוה"ד אברמוביץ ומרדכי

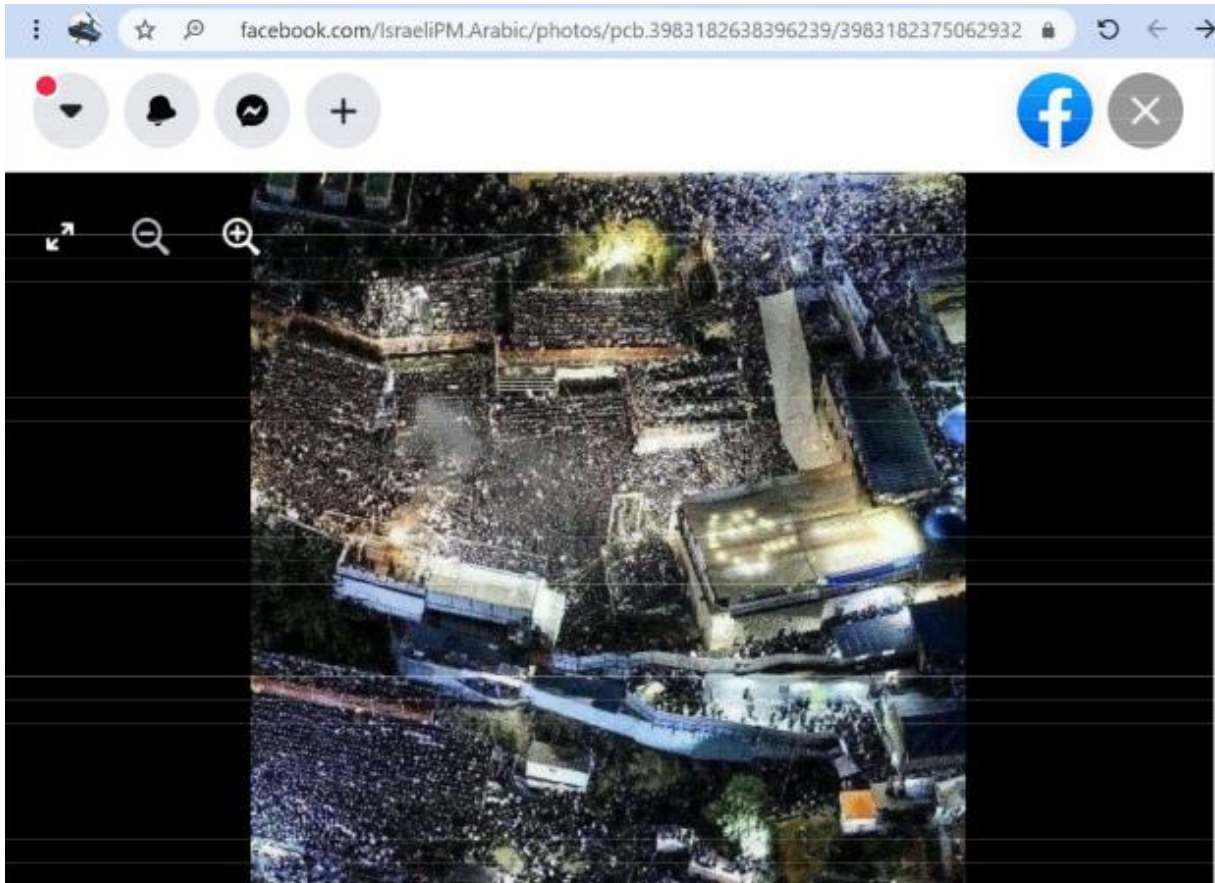
התובע:

נגד

מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה
ע"י פרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)

הנתבעת:

פסק דין

2

תצלום זה (להלן: "התצלום") עומד במרכז התובענה שבפני.

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 הצדדים הגיעו לכלל הסדר דיוני לפיו התובענה תוכרע על בסיס כתבי הטענות, תצהירי הצדדים
2 והסיכומים, ללא צורך בחקירות נגדיות.

3 העובדות שאינן שנויות במחלוקת, וטענות הצדדים

4 1. התובע, צלם מקצועי, הינו הצלם של התצלום ובעל זכות היוצרים בו. התצלום צולם ביום
5 14.5.2017 ממסוק שריחף מעל הר מירון, כאשר התובע מצלם מתוך המסוק, ומציג את
6 החוגגים הרבים בהילולה השנתית באתר, בפריים אחד.

7 ביום 30.4.2021, בשעה 01:00, ארבע שנים לאחר שצולם התצלום, התרחש אסון מירון
8 (להלן: "האסון"), ובשל כך הפכה יצירתו של התובע, לטענתו, לבלעדית וייחודית.

9 2. שעות ספורות לאחר האסון, הנתבעת פרסמה דיווח על האסון ודברי הזדהות ותפילה למען
10 נפגעי האסון בעמוד הפייסבוק הרשמי של ראש הממשלה בשפה הערבית, בעמוד הטוויטר
11 הרשמי של מנהל תחום ההסברה בשפה הערבית, מר אופיר גנדלמן (להלן: "גנדלמן"), וכן
12 בטוויטר שלו בשפה האנגלית (להלן: "הפירסומים"). לפירסומים צירף גנדלמן את
13 התצלום. הפירסומים הועלו לרשת בשעה 05:00 ו-09:00 לערך.

14 3. אין חולק כי לא ניתנה הסכמת התובע לשימוש הנדון בתצלום, וכי גנדלמן ידע שמדובר
15 בתצלום שלא נלקח ממאגר התמונות עליהם מנוי המשרד או ממאגר לשכת העיתונות
16 הממשלתית, וללא שניתן לתובע קרדיט.

17 מכאן התביעה, ע"ס של 105,000 ₪, אשר עניינה הן בהפרת הזכות הכלכלית והן בהפרת
18 הזכות המוסרית של התובע בתצלום.

19 4. הנתבעת לא חלקה כי התצלום הוא "יצירת צילום" כהגדרת המונח בסעיף 1 לחוק זכויות
20 יוצרים, התשס"ח - 2007 (להלן: "החוק"), ומאחר וזו יצירה מקורית הרי שלתובע יש בה
21 זכות יוצרים, בהתאם לסעיף 11 לחוק.

22 5. טענת ההגנה המרכזית של הנתבעת הינה כי פרסום התצלום עולה לכדי "שימוש הוגן",
23 כהגדרת המונח בסעיף 19 לחוק, שימוש אשר בהתאם לסעיף 18 לחוק מהווה שימוש מותר
24 בתצלום.

25 לטענת גנדלמן, מייד לאחר שנודע לו על קרות האסון, התבקש לפרסם בשם ראש הממשלה
26 את הודעתו בדבר האסון ברשתות החברתיות, וזאת בעמוד הפייסבוק הרשמי של ראש
27 הממשלה בשפה הערבית וכן בעמוד הטוויטר הרשמי שלו בשפה הערבית והאנגלית. מטרת
28 הפרסומים הייתה, לטענתו -

29 "להוציא הודעה לתקשורת הערבית בטרם היא תדווח על האירוע
30 לעולם הערבי"

31 (סעיף 4 לתצהיר גנדלמן).

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 מלל ההודעה היה דיווח על האסון ודברי תפילה להחלמת הפצועים, אשר אליהם נלווה
2 התצלום, אותו נטל גנדלמן מתוך ציורים של משתמשים אחרים בטוויטר, אשר צירפו
3 לציורים את התצלום (סעיף 6 לתצהיר גנדלמן).
4 גנדלמן הוסיף, בסעיף 10 לתצהירו כי: .6

5 "השימוש בתצלום לא היה לצורך מסחרי או שיווקי, או כדי להגדיל
6 את החשיפה לרשומות. צירוף התצלום נועד לצרכי אילוסטרציה
7 בלבד לטובת הקוראים שאינם מכירים את ההילולה בהר מירון ועל
8 מנת לקדם את ההסברה של מדינת ישראל בעולם, מטרה ציבורית
9 חשובה לכל הדעות, כך שממדי האסון יובנו לאור כמות
10 המשתתפים בהילולה, וכדי להסביר את דברי ההזדהות והתפילה
11 למען הנפגעים, שנרשמו ברשומה בשם ראש הממשלה".

12 גנדלמן מסר עוד בתצהירו כי עקב הבהילות שאפיינה את האירוע כולו, לא נהג בדרך המלך
13 כפי שנוהג לעשות בדרך כלל, ולא נטל תצלום מתוך מאגרי לשכת העיתונות הממשלתית או
14 ממאגר מידע אחר בתשלום וכי –

15 "במקרה הזה שגיתי, בתום לב, לא מתוך אדישות לעניין הקפדה על
16 זכויות יוצרים, אלא באמת מתוך מצב דברים שנוצר, שבו היה
17 צורך בהול לפרסם את הדברים בסמוך לאחר האסון, לפנות בוקר,
18 והעובדה שראיתי את התמונה והתצלום במספר רב של ציורים
19 אחרים"
20 (סעיף 8 לתצהירו).

21 .7 עוד נטען כי הפירסומים הופיעו ברשת כ-5 חודשים בלבד והתצלום הוסר עם קבלת
22 התביעה, וכי הציבור לא נחשף לפרסומים אלא בשעות או לכל היותר הימים הסמוכים
23 למועד העלאתם לרשת. על כן, נטען כי היקף השימוש בתצלום היה נמוך.

דין והכרעה

24
25 .8 הנה כי כן, השאלה הטעונה הכרעה היא האם בנסיבות העניין קמה לנתבעת הגנת "שימוש
26 הוגן" כהגדרת המונח בסעיף 19 לחוק, הקובע כדלקמן:

27 "(א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד
28 עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת
29 מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך.

30 (ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין
31 סעיף זה, יישקלו, בין השאר, כל אלה:

32 (1) מטרת השימוש ואופיו;

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 (2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש ;
- 2 (3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית,
- 3 ביחס ליצירה בשלמותה ;
- 4 (4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק
- 5 הפוטנציאלי שלה.
- 6 (ג) ...".

- 7 9. בפסיקת בית המשפט העליון נקבע כי :
- 8 "הסעיף קובע כי שימוש הוגן ביצירה צריך לעמוד בשני תנאים
- 9 מצטברים – מטרה והוגנות. הראשון, עליו להיות לשם אחת
- 10 מהמטרות הקבועות בסעיף או מטרה "כגון" אותן מטרות.
- 11 במילים אחרות, המחוקק קבע כי ישנן מטרות שאינן יכולות
- 12 להכשיר את השימוש ביצירה, ללא צורך בהמשך בחינת יתר
- 13 מבחני ההוגנות. השני, ובהנחה שהשימוש הוא למטרה
- 14 מתאימה, יש לבחון את הוגנותו על יסוד השיקולים המנויים
- 15 בסעיף ושיקולים נוספים"
- 16 (ע"א 3425/17 Societe des Produits Nestle נ' **אספרסו קלאב**
- 17 **בע"מ (2019)**).

- 18 **מטרת השימוש**
- 19 10. בענייננו, הפירסום עומד במבחן המטרה.
- 20 המדובר בדיווח אינפורמטיבי, בדף הפייסבוק של ראש הממשלה בשפה הערבית ובעמוד
- 21 הטוויטר הרשמי של מנהל תחום ההסברה בשפה הערבית, על האסון.
- 22 11. בהיעדר חקירה נגדית על תצהירו, מקובלת עלי גירסת גנדלמן כי צירוף התצלום
- 23 לפירסומים נועד להמחיש לציבור העוקבים הדובר את השפה הערבית, אשר ייתכן ואירועי
- 24 ההילולה אינם מוכרים לו – את גודל האירוע, ונועד לקידום ההסברה של מדינת ישראל
- 25 בעולם הערבי.
- 26 מדובר במידע רלוונטי, בעל ערך חדשותי, בזמן אמת, ביחס שללא ספק הוא אירוע
- 27 משמעותי ביותר בתולדות מדינת ישראל. לפיכך, הפירסום הינו לתכלית ראויה. וכבר נאמר
- 28 כי - "כאשר השימוש שלא למטרות רווח הוא בעל תועלת חברתית, תהיה נטייה גדולה
- 29 יותר לסווג את הפעילות כשימוש הוגן" (עניין **אספרסו קלאב הנ"ל**, פסקה 31 סיפא) ור' גם
- 30 גרינמן, "זכויות יוצרים", מהדורה שניה (2008) בעמ' 419 - 420 :

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 "המונח "תמצית עיתונאית" חתם את רשימת השימושים
2 המותרים על-פי החוק מ-1911. מונח זה הוחלף בחוק החדש
3 במונח הרחב יותר "דיווח עיתונאי", הלקוח מהחוק האמריקני.
4 נוסף לכך, הניתוק מהמקור האנגלי, שדיבר על "newspaper"
5 "summary", מקל על החלת המונח לא רק על עיתונות כתובה
6 אלא גם על עיתונות אלקטרונית.... ייתכנו מקרים שבהם יעשה
7 שימוש בצילום בשלמותו או ביצירה ספרותית קצרה במסגרת
8 דיווח כתוב או מצולם שעשוי להידרש לצילום או ליצירה
9 הספרותית בהקשר חדשותי. במקרים כאלה יהיה נכון
10 להתייחס לפרסום כאל דיווח עיתונאי, ולהמשיך ולשקול את
11 יתר שיקולי ההוגנות".

12 על כן, להשקפתי, פירסום התצלום באופן המבואר לעיל עומד במבחן המטרה.

13 שיקולי הוגנות

14 אופי השימוש

15 12. החוק אינו מציין באיזה אופן יש לבחון אופי השימוש ביצירה המוגנת, ולפי הפסיקה יש
16 לבחון במסגרת זו שני נתונים מרכזיים.
17 הנתון הראשון הוא מידת ה"טרנספורמטיביות" של השימוש, דהיינו עד כמה השימוש הוא
18 שימוש "שמחדש". כלומר, האם השימוש ביצירה הקודמת הוא "על מנת להוסיף ביטוי
19 חדש שלא היה קיים קודם לכן, בעל תכלית, אופי או מסר שונה מהתכלית, מהאופי או
20 מהמסר של היצירה הקודמת" (עניין אספרסו קלאב הנ"ל פסקה 29, גרינמן הנ"ל בעמ'
21 445).

22 כלומר, העתקה של יצירה או חלקים ממנה והשתלתם ביצירה אחרת אינן כשלעצמן בגדר
23 שינוי טרנספורמטיבי, ואולם הדברים הינם תלויי הקשר. כך, מקום שבו נעשה שימוש
24 ביצירה קיימת על מנת להמחיש ולהבהיר אירוע חדשותי, הרי שניתן ויימצא כי המדובר
25 בטרנספורמציה של המטרה המקורית שלשמה צולם התצלום, ובהתאם לכך – שימוש הוגן.
26 הנתון השני הוא השאלה האם מדובר בשימוש מסחרי או שימוש שלא למטרות רווח.

27 "על פי רוב, כאשר מדובר בשימוש בעל אופי מסחרי, אין מניעה
28 לדרוש מהמשתמש לשלם עבורו, אפילו כאשר תכלית השימוש
29 רצויה היא" (עניין אספרסו קלאב הנ"ל, בפסקות 31-32).

30 13. באשר לשיקול הטרנספורמטיבי, אכן, לכאורה, הן מטרת הצילום המקורי והן מטרת
31 הפירסום הינן זהות - להבהיר את גודל אירוע ההילולה. ואולם, הרעיון הנוסף, הערך

בית משפט השלום בראשון לציון כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 המוסף העומד מאחורי צירוף התצלום לפירסומים הינו להבהיר ולהמחיש לעוקבים בשפה
2 הערבית את גודל האסון, כנגזרת מגודל אירוע ההילולה.
- 3 התצלום מספק הקשר ייחודי לאסון, ומקובלת עלי הטענה שדווקא הייחודיות של היצירה,
4 כתצלום שצולם ממעוף הציפור בעת קיום ההילולה מספר שנים קודם לאסון, מבהירה
5 וממחישה את גודל האסון.
- 6 על כן, נראה לי שבנסיבות אלה, מתקיים בתצלום השיקול הטרינספורמטיבי.
7 **14.** בחינת השיקול השני מלמדת כי השימוש שנעשה בתצלום הינו שימוש מובהק שלא למטרות
8 רווח, שאיננו בעל אופי מסחרי. אין המדובר בדיווח עיתונאי גרידא על ידי גוף עיתונאי אשר
9 החזקה היא כי תכליתו היא להגביר את תפוצת הכלי העיתונאי, ומכאן עשוי להילמד
10 השימוש בעל האופי המסחרי. כאן, התצלום פורסם בדף הפייסבוק הרשמי של ראש
11 הממשלה בשפה הערבית ובעמוד הטוויטר הרשמי של מנהל תחום ההסברה בשפה הערבית.
12 אלו הן מדיות ציבוריות "קלאסיות" ותכלית הפירסומים היתה תכלית הסברתית –
13 ציבורית טהורה, ללא שצמח לנתבעת כל רווח כלכלי מפירסומים אלה.
- 14 **15.** עוד אציין, כי הפירסומים היו ממש בזמן אמת. בהקשר זה כבר נאמר כי "אשר למימד
15 הזמן: יש שהצורך בפירסום מיידי ודחוף עשוי לשמש אינדיקציה ולהוות שימוש הוגן"
16 (ת.א. (מחוזי ת"א) 53689-10-17 ברדוגו נ' ד.איתן/ר. להב-ריג אדריכלים ומתכנני ערים
17 בע"מ (16.8.2020), בפסקה 47).
- 18 כך הם אף פני הדברים בענייננו, נוכח הדחיפות בהעלאת הפירסומים לרשת, בשים לב
19 לשעות העלאת הפירסומים לרשת, והכל כמתואר בתצהירו של גנדלמן, עליו, כאמור, לא
20 נחקר.
- 21 **16.** אשר על כן סבורני כי במבחן אופי השימוש, הכף נוטה יותר אל עבר הממצא כי המדובר
22 בשימוש העולה כדי שימוש הוגן.

אופי היצירה

- 24 **17.** בבחינת אופי היצירה, יש לבחון את רמת היצירתיות המושקעת בה. כפי שצוין לעיל, מדובר
25 בתצלום ייחודי שצולם ממסוק ומן הסתם, הושקעו בו מאמצים ומשאבים רבים. נטען, ולא
26 הוכחש, כי צילום התצלום הצריך בין היתר אישור חריג המתואם עם חיל האוויר מצד
27 התובע לשם השגתו.
- 28 מאידך גיסא, המדובר בצילום אירוע שגרתי, המתקיים כל שנה, ואין המדובר בצילום
29 "אומנותי". למעשה המדובר בצילום חדשותי גרידא, שהאינפורמטיביות שבו עולה על
30 האומנותיות שבו. למעשה, כל הייחודיות שלו הינה אך ורק בכך שהאירוע צולם מהאוויר.
31 אף שאין ספק בעיני כי הושקעו מצדו של התובע מאמצים, הוצאות, ושעות עבודה רבות
32 לשם השגת התצלום, ואיני מקל ראש או ממעיט בכך, הרי שמאידך גיסא לא ניתן לומר כי
33 מדובר ברמת יצירתיות גבוהה אשר מטה את הכף לשם הסרת הגנת השימוש ההוגן.

בית משפט השלום בראשון לציון
כב' השופט רפי ארניה

ת"א 9544-10-21 ברדוגו נ' מדינת ישראל - משרד ראש הממשלה

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 היקף השימוש

2 18. היקף השימוש בתצלום נבחן הן מבחינה איכותית והן מבחינה כמותית, ביחס ליצירה
3 בשלמותה. בענייננו, הנתבעת עשתה שימוש בתצלום אחד של התובע. אשר לתפוצה –
4 לטענת התובע עצמו הוצגו 88 שיתופים (סעיף 31 לסיכומי התובע). אף לא נסתרה טענת
5 הנתבעת כי הוא נלקח מציוצים אחרים שפורסמו ברשת והוא הוסר לאחר חמישה חודשים
6 עם קבלת התביעה. בנסיבות אלה קשה להגיד שהמדובר בהיקף צפייה גדול במיוחד.

7 השפעת השימוש על ערך היצירה והשוק הפוטנציאלי שלה

8 19. שיקול זה אינו רלוונטי בענייננו, שכן לא הובאו כל ראיות ביחס לכך.

9 סיכום

10 20. נוכח כלל האמור סבורני כי צבר העובדות והנסיבות המפורטות לעיל, מטה את הכף
11 לתוצאה לפיה צירוף התצלום לפירסומים הנידונים היווה, בנסיבות העניין, שימוש הוגן
12 בו.

13 לפיכך דין התביעה בעילת הזכות הכלכלית של התובע בתצלום להידחות.
14 21. עם זאת, אין בכך כדי להביא לדחיית התביעה בגין הפרת הזכות המוסרית של התובע
15 בתצלום, בכך שלא ניתן לו קרדיט בפירסומים. הפרתה של חובה זו אינה מוגנת תחת הגנת
16 השימוש ההוגן. לא ניתן כל הסבר להשמטת שמו של התובע מהפירסומים, ואף לא היתה
17 כל הצדקה עניינית לכך. על כן הנתבעת חבה בפיצוי התובע בגין הפרת זכות זו בלבד.
18 לפיכך, אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובע את הסך הכולל של 30,000 ₪, וזאת בגין הפרת
19 הזכות המוסרית של התובע בתצלום.

20 כן תישא הנתבעת באגרת המשפט, ובנוסף בשכ"ט אשר בנסיבות העניין אני מעמיד אותו
21 על הסך של 3,500 ₪.

22 ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 60 יום.

23 ניתן היום, ט"ז אייר תשפ"ג, 07 מאי 2023, בהעדר הצדדים.

24

רפי ארניה, שופט

25
26

